

BAĞIMLILIK YAPICI MADDE ANALİZİ ÇALIŞMA TALİMATI

KODU.BL.TL.11

YAYIN TARİHİ: 29.01.2015

REVİZYON NO: 00

REVİZYON TARİHİ: 00

SAYFA NO: 1 / 4

1.AMAÇ: Biyokimya laboratuvarında çalışılan bağımlılık yapıcı maddelerin preanalitik, analitik ve postanalitik laboratuvar süreçlerine yönelik standart bir yöntem belirlemek.

2.KAPSAM: Biyokimya laboratuvarında çalışılan bağımlılık yapıcı maddelerin preanalitik, analitik ve postanalitik laboratuvar süreçlerini kapsar.

3.SORUMLULAR: Bu talimatta adı geçen testlerin; preanalitik sürecinden ilgili güvenlik görevlileri, numune taşıma personeli ve ilgili laboratuvar teknisyenleri, analitik ve postanalitik sürecinden ise ilgili laboratuvar teknisyenleri ve laboratuvar uzmanları sorumludur.

4. TANIMLAR

Özel Hazırlanmış Tuvalet: Bağımlılık yapıcı madde analizi kapsamında çalışılan testler için hastane yönetiminin belirlediği hasta tuvaletidir. Bu tuvalet, ilgili testlere ait numunelerin alındığı gün diğer hastaların kullanımına kapatılır. İlgili tuvaletin ve lavabonun su vanaları kapatılır. Ortamda dolu herhangi bir su kabı varsa boşaltılır. Ayrıca tuvaletin girişinde yapılan aramayı kayıt eden kamera mevcuttur.

Numune Taşıma Kabı: Bağımlılık yapıcı madde analizi için alınan numunelerin laboratuvara transportuna uygun nitelikte, kilitli kaptır. Kabinin iki anahtarı da ilgili laboratuvar uzmanında bulunur. Taşıma görevlisinde anahtar bulunmaz. Çalışma günü sabahı laboratuvar uzmanındaki anahtarlardan biri ilgili güvenlik görevlisine diğeri de ilgili laboratuvar teknisyenine teslim edilir. Çalışma günü sonunda anahtarlar güvenlik görevlisi ve laboratuvar teknisyeni tarafından laboratuvar uzmanına teslim edilir.

Çalışma ve Sonuç Verme Günü: Bağımlılık yapıcı madde analiz testleri laboratuvar uzmanlarınca belirlenen günlerde (haftada 2 (iki) gün) çalışılır. Numune alımı test çalışma günlerinde saat 09:00 ile 12:00 arasında yapılır. Numunelerin çalışmasına numunelerin laboratuvara tesliminden sonra başlanır ve aynı gün sonuç verilir. (Arıza durumları hariç)

5. UYGULAMA:

5.1. Preanalitik Süreç:

Bağımlılık yapıcı madde analizi kapsamındaki testlerin çalışma gününde numune verme işlemi başlamadan önce ilgili güvenlik görevlileri **gözetim zinciri formunu**, sıcaklık ölçeri ve numune taşıma çantası anahtarını laboratuvar uzmanından teslim alırlar.

İlgili hastaların tetkik istemleri sadece ilgili psikiyatri polikliniğinden yapılır. İstemi yapılan hastanın tetkik barkodu ilgili poliklinik sekreterince 2 (iki) adet çıkarılır ve ilgili güvenlik görevlisine numune kabı ile birlikte verilir. Güvenlik görevlisi numune kabının bardağına hastanın ismini su ile silinmeyen kalemle yazar, numune barkodundan bir tanesini numune bardağına diğeri de numune bardağı ile kapağına dik olarak

HAZIRLAYAN	KONTROL EDEN	ONAYLAYAN
Biyokimya Uzmanı	Kalite Yönetim Direktörü	Başhekim

	BAĞIMLILIK YAPICI MADDE ANALİZİ ÇALIŞMA TALİMATI			
KODU.BL.TL.11	YAYIN TARİHİ: 29.01.2015	REVİZYON NO: 00	REVİZYON TARİHİ: 00	SAYFA NO: 2 / 4

yapıştırır. Bu sırada diğer güvenlik görevlisince hastaya **gözetim zinciri formu** doldurtulur. Bu işlem tüm hastalara uygulanır. Güvenlik görevlisi, özel hazırlanmış tuvaletin girişinde kamera görüş alanı dahilinde hastanın üst aramasını yapar, hastayla birlikte tuvalete girer ve numune kabını hastaya verir. Numune verme sırasında güvenlik görevlisi hastanın bir adım gerisinde durarak süreci gözlemler. Alınan numune hasta tarafından güvenlik görevlisinin gözetimi altında numune toplama alanına bırakılır. Güvenlik görevlisi tarafından verilen numunenin miktarı ve sıcaklığı ölçülür ve ölçülen değer **gözetim zinciri formuna** kaydedilir. Tüm numuneler için bu işlem tekrarlanır. Saat 12:00'da numune alım işlemine son verilir. Alınan tüm numuneler, ilgili güvenlik görevlileri tarafından numune taşıma personeli eşliğinde sayılır, numune taşıma çantasına yerleştirilir ve güvenlik görevlisi tarafından kilitlenerek numune taşıma personeline teslim edilir. Bu teslim sırasında güvenlik görevlileri ve numune taşıma personeli **gözetim zinciri formunun** ilgili kısmını doldururlar. Güvenlik görevlileri o güne ait doldurulmuş gözetim zinciri formlarını, sıcaklık ölçeri ve numune taşıma çantası anahtarını laboratuvar uzmanına teslim ederler. Numune taşıma personeli, kilitli taşıma çantası ile tüm numuneleri ilgili laboratuvar bölümüne getirir. Bölümdeki ilgili laboratuvar teknisyenleri anahtarları ile çantanın kilidini açıp numune taşıma personeli eşliğinde numuneleri sayar, numune barkodlarını ve **gözetim zinciri formundaki** bilgileri kontrol ederler. Laboratuvar teknisyenleri ve numune taşıma personeli karşılıklı olarak **gözetim zinciri formunun** ilgili kısmını doldurarak numune teslim alma işlemini tamamlarlar. İlgili laboratuvar teknisyenleri teslim aldıkları numuneleri Bağımlık Yapıcı Madde Analizi Numune Kabul Red Kriterleri talimatına göre değerlendirirler ve çalışmaya uygun olan numunelerin barkod okuyucu ile laboratuvar kabulünü yaparlar. Çalışmaya uygun olmayan numuneler ilgili teknisyenlerce laboratuvar uzmanına danışılarak reddedilir.

İlgili laboratuvar teknisyenleri numunelerin kapaklarındaki barkodları cihaza uygun tüplere yapıştırıp numunelerin testlerin çalışmasına yetecek kadarını tüplere aktarırlar ve tüpleri cihaz raklarına dizerek çalışmaya hazır hale getirirler. Numune kabında kalan idrar gün sonuna kadar laboratuvarda bekletilir.

5.2. Kolluk Kuvvetleri Tarafından Savcılık Yazısı İle Bağımlılık Yapıcı Madde Analizi İçin Getirilen Şahıslardan Numune Alımı ve Numunelerin Laboratuvara Transferinde Uyulması Gerekken Kurallar:

- İşlemler esnasında kolluk kuvvetlerine hastaneden en az bir tane güvenlik görevlisi eşlik etmelidir.
- Şahıslardan numune alınmadan önce kolluk kuvvetlerinin getirmiş olduğu savcılığın ilgili yazısının mesai saatleri içinde adli büroya, mesai saatleri dışında ise nöbetçi memura kaydı

HAZIRLAYAN	KONTROL EDEN	ONAYLAYAN
Biyokimya Uzmanı	Kalite Yönetim Direktörü	Başhekim

BAĞIMLILIK YAPICI MADDE ANALİZİ ÇALIŞMA TALİMATI

KODU.BL.TL.11

YAYIN TARİHİ: 29.01.2015

REVİZYON NO: 00

REVİZYON TARİHİ: 00

SAYFA NO: 3 / 4

yaptırılır. Ayrıca ilgili yazının bir nüsha fotokopisi, numune teslimi sırasında laboratuara verilmek üzere, hazırlanır.

- Poliklinik hasta kaydı ve bağımlılık yapıcı madde analizi testlerinin istemi mesai saatleri içerisinde psikiyatri polikliniğinden, mesai saatleri dışında acil servisten yaptırılır.
- Evrak, hasta ve laboratuvar test kayıt işlemleri tamamlandıktan sonra Gözetim Zinciri Formu'nun ilgili bölümleri ilgili kişiler ve numune verecek kişi tarafından doldurulur.
- Numune alınacak idrar bardağının yan yüzüne ve kapağına test barkodları yapıştırılır.
- İlgili şahsın idrar numunesini, getirildiği kolluk kuvvetleri ve hastane güvenlik görevlisinin gözetiminde, denetimli serbestlik numune alma tuvaletinde, en az 30 mL olacak şekilde, hilesiz olarak vermesi sağlanır.
- Alınmış numunenin ısısı ve hacmi ölçülerek gözetim zinciri formuna kaydedilir. (30 mL'den az hacimde olan ve ısısı 33-37 °C dışında olan numuneler laboratuvar tarafından kabul edilmeyecektir.)
- Yukarıdaki işlemler tamamlandıktan sonra kolluk kuvveti tarafından şahsın numunesi, savcılık yazısının fotokopisi ve gözetim zinciri formu ile birlikte tüm işlemleri tamamlanmış bir şekilde mesai saatleri içerisinde laboratuvar hekimine, mesai saatleri dışında ise laboratuvar nöbetçi teknisyenine teslim edilir. İlgili şahıs kesinlikle laboratuvara götürülmemelidir.

5.3. Analitik Süreç:

Bağımlılık yapıcı madde analizi kapsamındaki testlerin çalışma gününde çalışılacak cihazın günlük sarf ve reaktif ihtiyacı ilgili laboratuvar teknisyenlerince kontrol edilir ve eksikleri tamamlanır. İlgili cihazın günlük bakımı yapılır. Cihazda kalibrasyon süresi bitmiş olan testlere kalibrasyon yapılır. Daha sonra tüm testlerin en az iki seviyeli iç kalite kontrol numuneleri çalışılır. Çıkan sonuçlar laboratuvar uzmanı tarafından değerlendirilir. Uygun kabul edilmeyen kontrol sonucu var ise hata kaynağı araştırılır ve gerekli düzeltici işlemler yapılarak test çalışmaya hazır hale getirilir. Eğer hata kaynağı bulunamaz veya sorun çözülemezse test çalışmaya kapatılır. İlgili teknisyen çalışılacak testlere ait o günkü tüm kalibrasyon ve iç kalite kontrol sonuçlarının yazıcı çıktılarını dosyalar. İlgili numunedeki bağımlılık yapıcı madde analizi kapsamındaki testleri ve idrar bütünlük testleri (spot idrar kreatini, idrar dansitesi, pH'sı ve nitrit) çalışılır. İlgili laboratuvar teknisyenleri raklara dizip hazırladıkları numuneleri cihaza yükleyerek çalışmayı başlatır. İlgili laboratuvar

HAZIRLAYAN	KONTROL EDEN	ONAYLAYAN
Biyokimya Uzmanı	Kalite Yönetim Direktörü	Başhekim

BAĞIMLILIK YAPICI MADDE ANALİZİ ÇALIŞMA TALİMATI

KODU.BL.TL.11

YAYIN TARİHİ: 29.01.2015

REVİZYON NO: 00

REVİZYON TARİHİ: 00

SAYFA NO: 4 / 4

teknisyenince cihaz gözlenerek çalışma esnasında oluşabilecek aksaklıklar takip edilir, gerekli düzeltici işlemler yapılır ve çalışması tamamlanmış olan testler teknik onay yapılarak uzman onayına gönderilir.

5.4. Postanalitik Süreç:

Laboratuvar uzmanı tarafından çalışılmış olan numunelerin önce idrar bütünlük testleri değerlendirilir. Eğer bu testlerin sonuçları uygunsa bağımlılık yapıcı madde analizi kapsamındaki testler değerlendirilerek sonuç onaylanır. Şayet idrar bütünlük testleri olması gereken aralıkta değilse numune reddedilir. Ayrıca laboratuvar uzmanı tarafından değerlendirilen bağımlılık yapıcı madde analizi kapsamındaki test sonuçlarından herhangi bir sebeple (dilüsyon, uyumsuz sonuç vb.) tekrar çalışılması uygun görülen numuneler teknik onayı kaldırılarak çalışmaya gönderilir.

En az bir testinin sonucu ilgili testin eşik değerinin üstünde (pozitif) olan hastaya ait numune, ilgili laboratuvar teknisyeni tarafından şahit numune olarak saklanmak üzere 10'ar mL'lik üç idrar saklama tüpüne ayrıştırılır ve -20°C'deki derin dondurucuya konur. Şahit numuneler en az 6 (altı) ay saklanmak zorundadır. Ayrıca laboratuvarımızda, test sonuçlarının tamamı eşik değer altında olan (negatif) numuneler, parafilmle kapatılarak 2-8 °C'de bir hafta saklanmaktadır.

Numunesi şahit numune olarak saklanan hastalara ait **gözetim zinciri formunun** ilgili bölümü ilgili laboratuvar teknisyeni tarafından doldurularak ilgili laboratuvar uzmanına teslim edilir. Bu formlarla birlikte diğer tüm formları laboratuvar uzmanı dosyalayarak arşivler.

6. İLGİLİ DOKÜMANLAR:

Bağımlılık Yapıcı Madde Analizi Numune Kabul ve Red Kriterleri Talimatı BL.TL.016

Gözetim Zinciri Formu BL.FR.030

7. DAĞITIM:

Biyokimya Uzmanları

Laboratuvar Teknisyenleri

Güvenlik Görevlileri

Numune Taşıma Personeli

HAZIRLAYAN	KONTROL EDEN	ONAYLAYAN
Biyokimya Uzmanı	Kalite Yönetim Direktörü	Başhekim